List 23. Tečaj L.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 3. junija 1892.

Politiški oddelek.

Slovenščina pri sodiščih.

Letos mine petindvajset let, od kar imamo sedanjo ustavo, v kateri je nam zagotovljena narodna jednakopravnost. Kdo bi mislil, da je sedaj vendar slovenščina pri raznih uradih se tako udomačila, da se ni treba več poganjati za njene pravice. V četrt stoletja je bilo dovolj časa, da so vlade preskrbele slovenščine zmožnih uradnikov. V tako dolgem času se osobje pri uradih že jako premeni; če bi se od vsacega uradnika, ki na novo nastopi kako službo na Slovenskem zahtevalo znanje slovenščine in bi se pri avanzovanji bilo gledalo tudi na jezikovne sposobnosti, bi pri nobenem uradu slovenščine veščih uradnikov sedaj ne primanjkovalo. Žal, da se je v tem oziru vse premalo storilo. Levičarske vlade se za narodno jednakopravnost niso brigale, sedanja pa tudi v tem oziru ne kaže posebne odločnosti. Izdala je sicer nekaj naredeb, ki se pa le površno izpolnujejo.

Če obe stranki, tožnik in toženec, odločno zahtevata slovensko razsodbo in se v pravdi poslužujeta jedino slovenskega jezika, izda se še slovenska sodba. Drugače je pa, če samo tožnik vloži slovensko tožbo, zatoženec pa nemški ali pa italijanski ugovarja.

Nedavno se je v taki tožbi izdala v Ljubljani nemška vmesna razsodba. Tožnik je zahteval slovensko razsodbo, pritožil se celo pri nadsodišči v Gradci ali vse ni nič pomagalo. Gospodje v Gradci so sklicevajoč se na neke stare predpise odločili, da je sodišče v Ljubljani pravilno postopalo izdavši nemško vmesno razsodbo, in celo odbilo prošnjo, da bi se izdala sodba tudi v slovenščini.

V Trstu se je pa pripetil podoben slučaj. Vložila se je slovenska tožba, pri obravnavi se je pa tožnik posluževal nemščine, toženec pa italijanščine. Sodišče je izdalo slovensko razsodbo. Toženec se je pritožil in nadsodišče je razsodilo, da se ima razsodbo izdati v nemščini ali pa v italijanščini. Tožnik se je sedaj pritožil na najvišje sodišče na Dunaji, ki je razsodilo, da je prvi sodnik pravilno postopal, ko je izdal slovensko sodbo. Če se vloži slovenska tožba, je smeti izdati pri sodiščih, pri katerih je slovenščina že v navadi, tudi slovensko razsodbo.

Ta odločitev je načelne važnosti, ali slovenskega uradovanja pa še ne bode dosti pospešila. Iz odločbe najvišjega sodišča ni razvidno, da bi pa sodišča v takih slučajih tudi morala razsojevati v slovenščini. Dokler se pa to ne zgodi, se je pa bati, da se bodo izdajale v tacih slučajih le nemške ali italijanske razsodbe.

Tega se je temveč bati, ker v nekaterih pokrajinah ni slovenskih odvetnikov. Zatoženec bode vzel nemškega ali italijanskega odvetnika, ki bode gotovo zahteval nemško ali italijansko razsodbo. Da se na Koroškem in v Trstu ni že bolj vkoreninilo slovensko uradovanje, je pač mnogo krivo pomanjkanje slovenskih odvetnikov. Od nemškega ali italijanskega odvetnika ne moremo zahtevati, da bi slovenski uradoval in branil pravice našega jezika. Zaradi tega mi mislimo, da bi naši odvetniki najlepše pokazali svoje domoljubje, ko bi se naseljevali tudi v krajih, kjer je naš narodni obstanek posebno v nevarnosti. Dokler na Koroškem slovenskih odvetnikov ne bode, ne bode tudi slovenskega uradovanja, ker se ne bodo vlagale slovenske tožbe. Vse potegovanje naših poslancev je v tem slučaji zaman. Minister se na Dunaji lahko izgovarja, da pri tacih sodiščih ni treba slovenskih uradnikov, ker minejo leta in leta, da se vloži kaka slovenska tožba. Nemške tožbe imajo tudi to slabo posledico, da Nemci baš na poslovanje sodišč kazoč lahko trdijo, da v dotičnih krajih ni Slovencev. Če na Koroškem tako poredkem prihajajo slovenske vloge, se tudi ni čuditi, da višji krogi naposled dobé prepričanje, da že skoro vse koroško prebivalstvo nemški zna in da se že res ne izplača, da bi se še pri koroškem polku rabila slovenščina. Res bi morda na Koroškem ali pa v Trstu slovenski odvetnik sprva malo slabše izhajal, nego kje drugje na Slovenskem, ali mi že toliko računamo domoljubje naših odvetnikov, da mislimo, da jih malo manjši zaslužek ne bode odvračal od

tega, da se naselijo v krajih, kjer so posebno potrebni v varstvo naših narodnih pravic.

Zgoraj smo omenili, da se je graško nadsodišče sklicevalo na neke stare predpise, ko je odklonilo prošnjo za slovensko razsodbo. Tisti predpisi so vsi starejši, nego je naša ustava. Mislili bi bili, da so z vvedenjem ustave taki stari predpisi izgubili veljavo, v kolikor se z ustavo ne strinjajo. Kak jezik je bil poprej navaden pri sodiščih na Kranjskem, to pač dandanes nas jako malo briga, ustava daje obema jezikoma, slovenščini in nemščini, pri nas jednakopravnost in ne pride v poštev, ali se je poprej na Kranjskem razsojevalo v nemščini ali pa v kitajščini.

Tako postopanje graškega nadsodišča vzbuja razne pomisleke in gotovo ni v korist državi. Pomisliti je treba, da velik del avstrijskega prebivalstva se še ni sprijaznil s sedanjo ustavo. Čehi še vedno zahtevajo staro svoje državno pravo. Če uradi tako tolmačijo ustavo, kakor jo gospodje v Gradci, da zanje veljajo le one določbe, katere Slovanom niso v korist, druge pa prezirajo, potem se pač ni čuditi, če Čehi v ustavo ne dobé pravega zaupanja. Če se graško nadsodišče sklicuje na ukaze izdane pred sedanjo ustavo, potem pač tudi Čehom ni zameriti, če posegajo nazaj na svoje državno pravo.

Če sedanja ustava ni naredila konca državnopravnim težnjam, je pač krivo največ napačno tolmačenje ustave od onih, ki bi imeli dolžnost gledati, da se državni temeljni zakoni vestno in natančno izpolnujejo.

Če hoče vlada ustavi zares pridobiti veljavo in tako preprečiti, da se državnopravne težnje ne bodo vedno ponavljale, skrbi naj, da se bode ustava vestno izpolnovala. Preskrbeti pa mora, da bodo narodno jednakopravnost spoštovale vsa oblastva in ne bode treba še le pritožb na višje inštance. Če bodo avstrijski Slovani videli, da sedanja ustava dovolj varuje njih narodnost, pa se bodo že sprijaznili ž njo. Da se po skoro petindvajsetletni dobi še ni priljubila vsem avstrijskim narodnostim, krivi so največ tisti faktorji, ki so imeli ustavovernosti polna usta, v dejanji so pa le delali za nemško gospodstvo nad Slovani v Avstriji.

Z Dunaja 31. maja. (Izv. dop.)

Slabe posledice mladočeške politike, ki so hoteli ministra Schönborna tožiti pred državnim sodnim dvorom, se že prikazujejo. Pri tedanji burni debati v zbornici so Mladočehi izjavili, da bodo proti sedanji vladi začeli brezpogojno opozicijo. Te izjave mladočeške so bili pač najbolj veseli levičarji. Dokler se Mladočehi niso izjavili, da hočejo za vsako ceno delati opozicijo sedanji vladi, bili so levičarji pohlevni, češ, ne smemo preveč strun napenjati, da se vlada ne sporazumi z Mladočehi in tako sestavi večino iz desničarjev. Sedaj se pa levičarjem tega ni več bati. Mladočehi vsled svojega dosedanjega postopanja ne morejo več postati vladna stranka, ako vlada ne izvrši češkega državnega prava, kar seveda grof Taaffe storiti ne more, če bi tudi hotel. Ko bi Mladočehi sedaj odjenjali, bi zgubili vpliv pri narodu, ker so s svojimi agitacijami prebivalstvo preveč navdušili za državno pravo.

Tedaj so grofa Schönborna najbolj zagovarjali levičarji in takoj je bilo pričakovati, da bodo zahtevali za to tudi plačilo. Te dni so pa ministerstvu izročili račun. V imenu levičarskega kluba so šli k Taaffeju pl. Plener, baron Chlumecky in pa dr. Heilsberg, da so sporočili svoje zahteve in pritožbe. Kaj vse zahtevajo, ne vemo natančno, pa tudi ne, kak odgovor so dobili.

Kolikor posnemamo iz izjav nemških listov, se levičarske težnje tičejo pred vsem Bukovine, Kranjske in Češke. V Bukovini žele Nemci, da se voli kak Nemec v deželni odbor in kak liberalec imenuje za deželnega glavarja.

Neki slovenski list se je te dni izjavil, da nas Slovencev to dosti ne briga, kaj Nemci zahtevajo v deželi, v kateri sta se dvobojila grof Pace in baron Mustatza. S tem je pač dotični list le pokazal kratkovidnost nekaterih slovenskih politikov. Bukovinski dogodki so v taki zvezi s splošno avstrijsko politiko, da se mi tudi moramo nanje ozirati. Kdor malo bolje zasleduje politični tek, bode pač videl, da je znana afera v Bukovini bila večjega pomena, nego se navadno misli. Vso stvar so vprizorili Nemci sami zaradi tega, da v deželi pridejo do večje veljave in izpodkopljejo rumunski vpliv. Rumuni so konservativci in so zatorej še posebno levičarjem v želodci.

Vsakdo se še spominja, da je v dotičnem prepiru baš glasilo bukovinskih liberalnih Nemcev igralo posebno veliko vlogo. Vsa stvar je bila v zvezi z bojem mej Nemci in nenemškimi narodi v Avstriji. Nikdo naj ne misli, da vspehi Nemcev v Bukovini, ne bi škodovali nenemškim narodnostim sploh. Povekšali bi kolikor toliko nemško veljavo in levičarjem dali večji vpliv. Sploh se pa morajo v Avstriji nenemške narodnosti skupno boriti proti Nemcem, če hočejo kaj doseči in že s tega stališča nam ne more biti vse jedno, kaj se v Bukovini godi.

Po tem se je razgovarjalo o Kranjski. Levičarji so pravili, kako se zatirajo na Kranjskem Nemci in prezirajo pri imenovanjih uradnikov na Kranjskem. Kdor pozna razmere na Kranjskem, so se mu te pritožbe pač zdele smešne, ali navajale so se, da se je sploh imelo kaj pritoževati. Glavni namen teh pritožb, katere se že dolgo čujejo iz nemških krogov, je, da bi izpodrinili sedanjega deželnega predsednika. Nemci hrepené po časih, ko so še imeli večino v deželnem zboru in v vseh važnejših zastopih. Novi predsednik naj bi jim pomagal do prejšnje veljave. Tukaj pa nikdar ne smemo misliti, da gre samo za to, ker hoče morda ravno Balohov Jože postati kranjski deželni predsednik. Ta mož res dela jako za povzdigo nemštva na Kranjskem, ali toliko pa tudi lahko rečemo, da bi podobne pritožbe od kranjskih Nemcev tudi prihajale, ko bi njega ne bilo. Levici ne gre za to, kdo bode ravno deželni predsednik na Kranj-

skem, temveč le za to, da bode mož njeh mišljenja, naj se že piše tako ali tako. Vodi jo le želja, da se nemštvo razširi do Adrije.

Da se je o Češki govorilo, to je čisto naravno, vsaj je tudi Schmeykal te dni rekel, da se mora v kratkem pojasniti, kako stališče naj češki Nemci zavzamejo proti vladi.

Ta nemška deputacija se najbrž tudi ni povrnila od Taaffeja, ne da bi bila kaj dosegla. Brez levičarjev vlada nima več večine in s tem mora računati tudi Taaffe. Nemške glasove bode posebno potreboval pri vrejenji valute. Pa tudi ko bi tega ne bilo, bi se težko brez levičarjev vlada pomagala. Hohenwartov klub nima več tolikega vpliva, da bi mogel vse levičarske nakane preprečiti. Levičarji so pri grofu Taaffeju tudi nekoliko omajali veljavo tega kluba. Zahtevali so baje celo, da se vlada ne sme na ta klub več toliko ozirati.

Položaj je jako nejasen in za naše poslance od dné do dné težavneji. Kako se stvari razvijo, ne vemo, le toliko je gotovo, da dobrega v bližnji bodočnosti nimamo pričakovati.

Politični pregled.

Državni zbor. — V seji poslanske zbornice dne 25. maja nadaljevala se je razprava o valutnih predlogah. Posl. dr. Steinwender polemizuje z dr. Luegerjem in pravi, da je trditev Luegerjeva, da hočejo regulacijo valute samo sovražniki Avstrije, apel na patrijotizem. Posl. Neuwirthu odgovarjaje pravi, da bi določitev vrednosti goldinarja na 2 marki oškodila vso produkcijo avstrijsko; zagovarja določitev ažije in priporoča, da vsi glasujejo za predlogo. Posl. Slavik naglaša, da je sedaj naša valuta dobro urejena in ni prav, če se govori o ureditvi valute, govoriti bi se temveč moralo o premembi valute. Troškovno razmerje 70 : 30 mej Avstrijo in Ogersko zdi se mu krivično in trdi, da mora vsaka državna polovica plačati polovico stroškov, ali še bolje plačati bi morali Nemci polovico in Ogri polovico, kajti le v jezikih teh so popisane državne note. Na sedanjih kovanih denarjih čitati je tudi naslov kralja češkega, na novih denarjih bi naj to odpalo. Pa naj vlada dela, kar hoče, in odpravi naj tudi naslov češkega kralja na novih denarjih, kraljestva češkega ne bode odpravila. Češka bo ostala, ko bodo izginile že druge države. Posl. dr. Menger govori za predloge in se mu čudno zdi, kako se morejo nekateri navduševati za papirnati denar. Posl. Suess pravi, da se ni rodil kot principijelen nasprotnik zlate valute, ampak je to postal še-le po znanstvenih preiskavah in po skušnjah. Nasproti finančnemu ministru zatrjuje, da je cena srebra stalna in da se cena zlata preminja. V Avstriji imamo dosti premalo zlata, da bi kazalo vvesti zlato veljavo. Druge države omislile so si prej zadosti zlata in še le potem premenile so svojo valuto, pri nas delamo narobe. Govornik pravi, da bodo imeli producentje in dolžniki dobiček, oni pa, ki imajo stalno plačo, imeli bodo izgubo, kajti mej krono in goldinarjem ni pravega razmerja. Posl. Leonhardi izjavlja imenom konservativnega kluba, da mora za predlogo glasovati vsakdo, kdor hoče varovati avstrijske interese. Finančni minister dr. Steinbach pač priznava, da je vrednost zlata in srebra kočljiva stvar, pod katero tiči velika nevarnost, da pa bi vsako čakanje provzročilo še večjo nevarnost. Glede srebrnih denarjev pravi, da misli pozneje izdati druge in sicer krone. Posl dr. Vašaty pravi, da spadajo predloge, ki se tičejo denarstva, v kompetencijo deželnih zborov. Govornik spodtika se nad tem, da se hoče na novih denarjih izpustiti naslov češkega kralja in odločno oporeka nezakonitosti, da bi se denarji kovali samo z nemškimi napisi, ker po nobenem zakonu ni nemškemu jeziku določena kaka prednost. Govornik na to razpravlja denarno vprašanje s politiškega stališča in pravi, da so vsi stroški storjeni na ljubav trojni zvezi, bili nepotrebni. Niti od Italije niti od Nemčije nimamo pričakovati kakih uslug in le bati se je, da ti dve zaveznici ne postaneta osodepolni za Avstrijo. Našemu gospodarstvu je trojna zveza škodljiva in večina državljanov je proti njej Če se ponovita l. 1848 in 1849, je dvomiti, da bi se tisti narodi vzdignili za Avstrijo. Skrbeti je torej treba, da za časa nevarnosti dosedaj vedno zvesti narodi ne prepuste države njeni usodi, temveč ji priskočijo na pomoč. Posl. Jaworski, predsednik poljskega kluba, predlaga, da naj se voli posebni odsek 48 članov in naj pretresa valutne predloge. Posl. Plener temu ugovarja in predlaga, da naj se predloge izroče budgetnemu odseku, kateri se naj pomnoži za 12 članov. Pri glasovanji vsprejme se Jaworskega predlog in odkloni Plenerjev. Za Jaworskega predlog glasovali so Poljaki, Mladočehi, konservativci, moravski Čehi, krščanski socijalci, protisemitje in nekateri nemški nacijonalci, za Plenerjev predlog pa nemška levica in Coroninijev klub. — Posl. Biankini in tovariši interpelujejo ministerstvo o žalostnem političnem in gospodarskem stanji Dalmacije in zahtevajo, da se sestavi posebna komisija, ki naj preišče razmere v Dalmaciji in stavi predloge, kako bi bilo odpraviti veliko zanemarjenost, v kateri pušča to deželo avstrijska vlada že vsa tekoča stoletja.

V seji dne 27. maja odgovarja grof Taaffe na interpelacijo posl. dr. Gregorčiča zaradi postopanja tržaškega namestništva proti sokolskima društvoma v Prvačini in Ajdovščini. Minister pravi, da se društvi nista pritožili zoper odlok namestništva, temveč predložili nova pravila, ki so bila tudi potrjena. Na to se voli valutni odsek. Izmej jugoslovanskih poslancev izvolijo se poslanci: Borčič, Povše in Šuklje. Na to se prične prvo čitanje predloga posl. Kaizla in tovarišev o zakonu glede razširjenja določb v varstvo delavcev sploh in pa predloga posl. dr. Bärnreitherja in tovarišev o varstvu delavcev pri zgradbi dunajskih prometnih naprav. Oba ta predloga tičeta se varstva delavcev pri zgradbi dunajskih prometnih naprav in sicer gre posl. Kaizla predlog na to, da se naj zakon glede varstva delavcev raztegne tudi na dninarje in pomagače, posl. Bärnreitherja predlog pa gre na to, da se naj za dunajske prometne zgradbe ustanovi poseben obrten nadzornik. Predloge utemeljevali so posl. Kaizl, Bärnreither in Russ. Ko sta govorila še posl. dr. Lueger in Gessmann, bila sta oba samostalna predloga izročena obrtnemu odseku v pretresovanje z naročilom, da v štirih tednih o njih poroča. Predlog posl. Luzzatta in Burgstaller-ja, da je začasno sistirati pobiranje hišno-najemninskega davka v Trstu, izroči se davčnemu odseku. Posl. Beer poroča o draginjskih prikladah državnim uradnikom in v imenu budgetnega odseka predlaga, da je vkljub sklepu gosposke zbornice, da je dovoliti le 500.000 gld., in vkljub odločnemu nasprotstvu finančnega ministra, ostati pri starem sklepu storjenem v poslanski zbornici in dovoliti 1 milijon goldinarjev. Vnela se je živahna debata, katere se je vdeležilo več poslancev, ki so pa vsi zagovarjali uradnike in predlog budgetnega odseka. Tudi finančni minister se je še oglasil in pobijal predlog, ki je bil pa vkljub temu vsprejet. — Da gosposka zbornica predlogu ne bo pritrdila, je gotovo, in razdelilo se bode navzlic prizadevanju poslanske zbornice le $^1/_2$ milijona goldinarjev med uradnike. — Posl. Biankini interpeluje ministerskega predsednika zaradi izseljevanja Dalmatincev in Istrijanov v Ameriko in Avstralijo.

Položaj. — Staročeh Braf je v nedeljo na nekem shodu govoril o položaji. Rekel je, da je sedaj pač jasno, da Mlado-

čehi na Dunaji ne bodo ničesa dosegli. Sedaj ima vlada vso moč v rokah. Posrečilo se ji je sestaviti trinogo večino iz treh največjih strank v državnem zboru. Ta večina pa brez vlade ničesa storiti ne more, ker konservativci, Poljaki in levičarji drug drugemu nasprotujejo. Brez posebnih težav je vlada po okrajšanem potu dobila budget, dosegla, da so se potrdile trgovske pogodbe in dovolil denar za prometne zgradbe na Dunaji. Najbrž bode vlada ravno tako lahko vredila valuto. Jedino potem, če se Staro- in Mladočehi zjedinuje, bi vlada utegnila priti malo v zadrego. Govornik je priporočal tako zjedinjenje. — Mladočehom pač Brafov govor ni ugajal, ker ne marajo za nikako sporazumljenje s Staročehi. Pričakovati je pa, da vendar pride do sporazumljenja čeških strank, ker iz naroda prihajajo vedno bolj pogosto glasovi za tako zjedinjenje. Teh glasov ne bodo mogli prezirati Mladočehi, če nečejo zgubiti v kratkem vsega zaupanja pri narodu.

Schulverein. — Veselo vest imamo zaznamovati iz Moravske. Brnski škof Bauer je obiskal tudi schulvereinovo šolo v Ivančicah in se prepričal, da je v šoli večina čeških otrok in pa da so otroci posebno slabo poučeni veronauku. Škof je potem zbranim nemškim veljakom nekaj jako pravičnih povedal. Obsodil je take šole, ker češki otroci v njih pouka ne razumijo, nemški se pa ničesa ne nauče, ker učitelji preveč časa potratijo s češkimi, katerim vbivajo nemščino v glavo. Od tod pa prihaja, da otroci manj znajo, kakor v poslednji kmetski šoli in da on še ni videl tako slabih vspehov, četudi je obiskal že več sto šol. Ko bi tudi drugod se višji cerkveni dostojanstveniki tako odločno izrekli proti temu društvu, ki ni nevarno le slovanskim narodnostim, temveč tudi veri, bi „Schulverein“ ne mogel tako napredovati.

Rumunska deputacija ni bila vsprejeta pri cesarju. Svojo spomenico je pa izročila cesarski kabinetni pisarni in pričakovati je, da vladar izve o težnjah rumunskega naroda na Ogerskem. Madjarski in židovski listi se vesele, da deputacija pri cesarji ni bila vsprejeta, ne prikrivajo pa svoje nevolje, da je letos, ko mine baš petindvajset let, od kar imamo dualizem, prišla mnogoštevilna deputacija na Dunaj se pritoževat proti razmeram na Ogerskem. Madjari so že mislili, da se je že približal čas, ko bodo uničene na Ogerskem vse nemadjarske narodnosti, a sedaj se nakrat pokaže tak odpor. Odpor Rumunov tembolj jezi Madjare, ker bode dal poguma drugim nemadjarskim narodnostim na Ogerskem. Gospodje v Budimpešti se pač že bojé, da ne bodo mogli Madjari dolgo mojstrovati druzih narodnosti, posebno ker jih duševno ne nadkriljujejo.

Ogersko. — Državni zbor se je izrekel, da se na Ogerskem vvedejo civilni zakon, svoboda bogoslužja in popolna jednakopravnost vseh ver. Ker verska jednakopravnost pride v prvi vrsti le židom v korist, ne bodemo se motili, če rečemo, da je židovski vpliv in denar pripomogel k omenjenemu sklepu državnega zbora.

Hrvatsko. — Prva poročila o volitvah na Hrvatskem za opozicijo niso vesela. Prve dni je voljenih nad 70 vladnih pristašev, 1 nezavisen Srb in pa 7 pristašev stranke prava. Izid volitev bi gotovo ne bil tako žalosten, da stranka prava ni odklonila vsacega kompromisa z zmerno opozicijo in tako prisilila poslednjo, da se volitev ne vdeležuje. Starčevičevci baje že mislijo, da bi ne šli v deželni zbor. Ker jih je pa voljenih le neznatno število, bi s tem pač vladi dosti ne pogodili, najbrž le vstregli, ker bode potem lahko rekla, da je ves deželni zastop z njeno politiko zadovoljen. Nevspeh stranke prava pri volitvah bode pač pri nas malo streznil tiste, ki so rešitve pričakovali od bratenja s to stranko in se navduševali za hrvatsko državno pravo.

Italija. — Novo ministerstvo predstavilo se je zbornicama in ministerski predsednik Giolitti je razvil svoj program. V svojem govoru obetal je, gledati na to, da se znižajo državni stroški in se tako vredi državno gospodarstvo. Novih davkov vlada ne bode vvajala in pri vojaških stroških omejila se bode na najpotrebnejše. Vnanje politike držala se bode sedanja vlada ravno iste kakor prejšnja, ker le tako je mogoče ohraniti mir. Delo, ki zbornico čaka, je prvi vrsti dovolitev budgeta in pa predloga o izvedenju vinske klavzule v trgovski pogodbi z Avstrijo. Poslanci tega programa niso odobravali in več govornikov je strastno napalo vlado, češ, čemu vladna prememba, politika pa ista ko prej. Pri glasovanji se je ta program sicer vsprejel, toda le z večino 9 glasov; 37 poslancev se je glasovanja vzdržalo. Ker ta neznatna večina 9 glasov pač ni nobena zaupnica za novo ministerstvo, je to po daljšem posvetovanji sklenilo dati ostavko. Te pa kralj ni vsprejel, temveč je dal novi vladi razumeti, da naj reši najpotrebnejše stvari, v prvi vrsti budget, potem pa naj se zbornica razpusti. Pri tem je ostalo. Nove volitve bodo najbrže koncem tega meseca. V seji dne 30. maja predložil je zbornici ministerski predsednik načrt zakona glede dovolitve šestmesečnega budgetnega provizorija in je zahteval, da se isti zmatra nujnim in izroči budgetni komisiji v rešitev. Zbornica je temu predlogu pritrdila. V isti seji se je nadalje razpravljala vladna predloga glede izvedenja vinske klavzule v avstro-ogerski trgovinski pogodbi. Več poslancev je odločno zahtevalo, da mora vlada gledati na to, da se imenovana klavzula začne uporabljati. Ker se je na to seja prekinila, danes ne moremo še poročati, kak bo izid te razprave, vsekako se je pa bati, da bo na škodo našim vinorejcem, posebno primorskim, ker težko bo drugače, da si bo italijanska vlada jela zares izkoriščati nesrečno klavzulo v trgovinski pogodbi z Avstro Ogrsko.

Francija in Nemčija. — Kakor znano vršile se bodo v mestu Nancy na Francoskem v Binkoštih velike slavnosti francoskih telovadcev. Ker je slavnostim prisustvati obljubil tudi republikanski predsednik Carnot jeli so nemški časniki upiti, da bodo te slavnosti le velike demonstracije proti Nemčiji in da se pri teh slavnostih ne bode druzega gojilo, nego propaganda za veliko mržnjo proti Nemčiji in se bode napovedoval boj za zopetno osvobojenje Alzacije in Lotaringije. Temu kriku nemških časopisov iz začetka niso Francozi, oziroma francoska vlada pripisovali nobene važnosti. Zdaj pa je kar naenkrat francoska vlada jela delati na to, da se v Nancyji ne bodo delale kake demonstracije proti Nemčiji in da se ta ne bode žalila na ta ali oni način. Predsednik Carnot poslal je odposlanca v Nancy, da vkrene potrebno in da vediti prirediteljem slavnostij, kakega mnenja je on. Mestna policija v Nancyji prepovedala razobešati alzaško-loterinške zastave in slavnostni odbor v posebni okrožnici svari govornike pred govori, ki bi lahko prouzročili kake nemire. Opozicijski listi radi tega strastno napadajo vlado in ji očitajo strahopezljivost.

Srbija in Bolgarija. — Srbija jela je prav na meji bolgarski v okolici Pirota zbirati vojake, češ, da je ondi jako primeren in pripraven kraj za velike manevre. Bolgarija je temu ugovarjala; a ker ni nič opravila, je jela tudi ona ravno tam in z istim izgovorom koncentrovati svoje vojake. Kaj bo iz tega, pokazala bo prihodnjost.

Turčija. — Neki ruski list piše, da Turčija rekrutuje svoje častnike iz Nemčije in pristavlja, da ni bilo še nikoli toliko nemških častnikov na balkanskem poluotoku kakor ravno zdaj. Kakor hitro umre kateri ali stopi iz službe, že sultan poprosi nemškega cesarja za drugega. Nemški cesar pa sultanu izpolni vselej željo in ustreže njegovi prošnji. Da bi pa nemški častniki še rajši prihajali v Turčijo, sklenila je turška vlada povišati plače vsem častnikom do stotnika.

Obrtnija.

Nekaj o lesnih namakah.

(Holzbeizen.)

(Dalje.)

2. Rudeče barve. a) V stekleni posodi namakaj osem dni na kakem toplem kraji nastopne tvarine: 1 kilo zmljete rudeče limske prožiljke (Lima-Rothholz), 60 gramov čistega potošlja, 2 $^1/_2$ kilo vode. Vsak dan treba steklenico parkrat stresti, konečno pa precedi skozi sukno; pred rabo ogrej tečino in tolikrat namaži predmet, dokler ne postane lepo rudeč. Ako hočemo, da postane barva še lepša in bolj živa, prevlečemo les, dokler je opisana namaka še mokra, z raztopino 60 gramov goluna v 1 kilo vode. Da se golun v vodi hitreje raztopi, jo razgrejemo. Pozneje je treba še precediti.

b) Škrlatasto-rudečo namako dobimo z naslednjim postopanjem. Kuhaj jedno uro 1 kilo nastrganega kampeškega lesa (Campecheholz), 250 gramov nastrgane rudeče limske prožiljke v 2 $^1/_2$ kilo vode, potem precedi in s to tekočino namaži dotični les tolikrat, da se pokaže zaželena barva. Poleg tega raztopi 5 gramov potošlja v $^1/_2$ kilo vode, precedi in s tem prav na lahko prevleči les, katerega si prej rudeče pobarval.

c) Kuhaj 4 do 5 minut v pocinjeni posodi 100 gramov karmina v 1 $^1/_2$ kilo destilovane vode. Ko se kuha, počasi prilivaj salmikovca, pusti, da še par minut povré in namake je gotova. Ž njo se les namaže, manjši kosi pa se položé vanjo, da jih raztopina popolnoma prevzame.

d) Kuhaj 3 ure 400 gramov košeniljke v 5 kilo vode in s to raztopino namaži les. Ko je suh, se prevleče še z razredčenim klorovim cinom, kateremu smo pridjali nekoliko vinske kisline in sicer 100 gramov vinske kisline, 200 gramov klorovega cina, oboje raztopljeno v 3 $^1/_2$ kilo vode.

e) Kuhaj les najprvo pol ure v raztopini 100 gramov goluna v 1 $^1/_2$ kilo vode, pozneje pa ga namoči z raztopino 100 gramov zmajene krvi v 1 kilo špirita. Večkrat če pobarvamo les z zadnjo tekočino, bolj postane temno rudeč.

f) Cena namaka za navadna dela je naslednja: 1 kilo santelovega lesa (Sandelholz), 6 kilo vode in $^1/_2$ kilo goluna skuhaj in s tem namoči les. Ako hočemo, da je ta barva posebno trpežna, jo konečno še prevlečemo z raztopino 100 gramov zmljetega brošča (Krapp) v 1 kilo vode, kateri prideni še 15 kapljic cinove raztopine.

g) Raztopi na vročini 100 gramov bakrenega vitrijola v 10 kilo vode in namoči z vrelo tekočino dotični les. Ko postane suh, ga prevleči z vročo raztopino 90 gramov rumene krvne lužnine (Blutlaugensalz) v 1 kilo vode. Ta namaka je rudeča ko kri in povsem trpežna.

h) Črešnjev les postane lepo temno rudeč, ako ga namažemo z gostim vapnenim beležem (Kalkmilch), katerega toliko časa pustimo na lesu, da se posuši. Vapneno skorjo potem s krtačo odstranimo in zadnje njene ostanke z gobo zmijemo. (Dalje nasl.)

Obrtnijske raznoterosti.

Kaljenje jekla in železa. Gosp. F. Harum, uradnik dunajske parabrodne družbe, je baje izumil novo in izvrstno sredstvo za kaljenje železa. Železo postane tako trdo kakor demant. Postopanje je priprosto, ceno in se vrši kemijskim potom. Porabiti se more pri vsaki poljubni množini železa, ker železo pri tem ne zgubi svoje prožnosti, je iznajdba tem več vredna. Izumitelj pričakuje, da bode njegovo sredstvo velikanskega vpliva na razno orodje, kateremu bode moči dati ogromno trdoto in silno trpežnost. Tudi druge kovine postanejo pri uporabi Harumove metode bolj trde in vztrajne. Pričakujemo v kratkem kaj bolj obširnih poročil o zanimivi iznajdbi.

Novo sredstvo za znaženje kovinskih delov pri mašinah, nam popisuje list „Chem. Laboratorium des baier. Gewerbe-Museums.“ To sredstvo izvrstno osnaži in zlika železo in jeklo, ter sestoji iz 5 delov terpentina, 25 delov stearinovega olja, 25 delov najfinejšega gladilnega rudečila (Polierroth) in 45 delov najfinejega živalskega olja. Kaši podobni zmesi prilijemo po potrebi špirita, potem pa s čopičem namažemo dotične dele. Ko se špirit izhlapi, se skorja zdrgne proč s suho zmesjo 45 delov živalskega olja in 25 delov gladilnega rudečila. Vsi deli so zelo lepo posvetijo.

Tiskanje na kovinske ploče je dosedaj delalo našim tiskarjem veliko preglavico, posebno pa tiskanje z raznimi barvami, kajti kovinska ploča je premalo prožna, da bi vzela pravilne barve iz kamenite ploče. V novejšem času se je posrečilo, ta nedostatek na jako priprost način odstraniti in sedaj tiskajo na kovinske ploče z raznimi barvami brez posebnih zadržkov. Brezdvombeno bode nova iznajdba ugodno vplivala na razne porabe v umetnih obrtih in pričakovati nam je v trgovini prav kmalo ličnih tiskovnih izdelkov na kovinskih pločah.

Kmetijstvo.

Zdravstveni pomen gozda.

Preiskave so pokazale, da je gozdni zrak velikega pomena za zdravstvo zaradi velike čistote. Prost je dima in prahu, škodljivih plinov in para. Tudi nima toliko zdravju škodljivih bakterijnih klic, ki so vzrok raznim nevarnim boleznim, kakor mestni zrak. Gozd blagodejno vpliva na podnebje. Varuje pred preveliko vročino in pa pred mrzlimi suhimi vetrovi, ki prouzročajo razna vnetja. V gozdnih krajih se temperatura veliko manj preminja in to je tudi velike važnosti. Hitre premembe temperature vplivajo kaj slabo na zdravje. V gozdnem zraku je jako mnogo ozona, kar jako ugaja zdravju.

Preiskave gozdne prsti so pa pokazale, da v njej ne vspevajo zdravju škodljive gljivice. Prst v gozdu je pri koreninah zmerno vlažna, ker drevesne veje zabranijo, da vsa voda ne pride na tla. Vlažnost gozdne prsti je vedno blizu jednaka. Prst je kisla in se zatorej jako počasi razkroja, posebno, ker je v gozdu veden hlad. V taki prsti pa ne vspevajo razne zdravju škodljivi bacili. Preiskavanje je dognalo, da je v pognojeni njivski

in vrtni prsti vedno mnogo zdravju nevarnih bacilov, v gozdni prsti jih pa skoraj nič ni. Ker še v gozdni prsti stvari počasneje razkrojajo in torej oddajajo nanj ognjenčeve kisline in ker nima dosti duščevih snovij, se v njej ne morejo trohljivne gljivice tako hitro množiti, kakor v njivni prsti.

Pri nalezljivih boleznih se je jasno pokazalo, da so gozdne pokrajine mnogo zdravejše, nego druge. To se posebno opaža pri koleri, rumeni mrzlici in malarij. Pokazalo se je celo, da so bolezni jele pojemati, če se je dosti dreves zasadilo.

Zatorej je že iz zdravstvenih ozirov treba gledati, da ohranimo naše gozde, ki so pa seveda tudi v gospodarskem oziru velike važnosti. Slovencem torej priporočamo, varujte svoje lepe gozde, ne uničujte jih.

Kmetijske raznoterosti.

Murni koristne živali. Vsem znani murni so jako koristne živali, ker pokončajo mnogo druzih majhnih rastlinam škodljivih mrčesov. Murni sami pa rastlinam ne delajo nobene škode.

Varujte meso pred tobačnim dimom. Neki francoski zdravnik je skušal, kak upliv napravlja tobačni dim na meso. Preveril se je, da ga ostrupi. Podgane od tacega mesa pocrkajo, psi ga ne jedo drugače, da se jim pomeša mej drugo jed. V tem slučaji pa zbolé. Tobačni dim pa huje vpliva na kuhano ali pečeno meso, nego na sveže.

Kako popraviti zmrzla jabolka? Zmrzla jabelka složi v kako posodo in vlij nanje hladne vode, tako da so vse jabolka v vodi. Okrog jabolk se sedaj naredi ledena skorica. Potem vodo odlij, ledeno skorico z jabolk odrgni, obriši jih z suho obrisačo in deni v srednje gorko sobo, da se posuše. Taka jabolka so tako dobra, kakor bi ne bile zmrznila. Ravno tako tudi ravnaj z zmrzlimi hruškami.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

256.

Mirambo. Vojska. Poraz.

Glavni dogodek prvega pota Stanley-evega v Afriki je bilo odločno sodelovanje njegovo v vojski, ki so jo Arabci taborahski bili napovedali glasovitemu cesarju unjamuesijskemu Mirambu. Ali ta dogodek bi bil skoro pokazil uspeh njegove ekspedicije in ga stal tudi življenje.

Mirabo! To ime se razlega po Afriki kot bojna tromba. Kedar je izustiš, Arabec zadregeta v svojem šatoru, a črnec se strese od ponosa v svojej kolibi. Mirambo! Nam pa izivlje to ime celo vrsto velikih činov, mrzkih zločinov, v katerih odvažnost, razbor in lokavost sodelujejo z najgroznejšo okrutnostjo. Mirambo je bil s početka vodnik karavane, potem tat, razbojnik in naposled cesar. Vodil je jedno od onih velikih karavan robskih, katere Arabci pošiljajo po dvakrat na leto na morsko obalo, da tje nosijo slonovo kost, katero zamenjujejo za evropsko robo. Ko se je nekega dne Mirambo vračal iz Zanzibara na čelu bogate karavane, šine mu misel v glavo, da si prisvoji dobra, ki jih je imel čuvati; ž njim so potegnili tudi nosači, in tako je postal načelnik tolovajske čete.

S početka je živel od tolovajstva, napadal je karavane in jih plenil. Ko so se mu privrženci namnožili, napadal je sosedne vasi, pustošil polje in poplenil vse, kar je dosegel. Ker je bil izredno prebrisan, znal je sukati svoja razbojstva in plenjenja tako, da so se vidile njegove napake kot prava osvajanja. Cela plemena so se podvrgla njegovemu zakonu, plačevala so mu danj, dajala so mu vojake, tako, da je naposled podjarmil celo zemljo Unjamuesi ter se dal proglasiti njenim cesarjem.

To cesarstvo se je pričelo 1870. l. Moč mladega cesarja je bila kmalu priznana od vseh okolnih vladarjev. Mirambo je koj tudi postavil temelj svojej prestolnici Thierra-Magazy. Tužna je povest tega mesta, ki v jeziku kinjamuesijskem znači „zemljo krvi.“ Pripoveda se, da je dal okrutni vladar zadušiti 12 žen in 12 mož in trupla pokopati pod glavna poslopja, dočim je tla novega mesta pokropil ž njihovo krvjo.

Čudno je urejeno to cesarstvo. V mirnem času vsak obdeluje svoje polje, hodi na lov, dela sploh, kar vé in zná in si služi vsakdanji kruh; sosed ne oškoduje soseda. Kedar pa polje ne obrodi, kedar uime uničijo pridelke ter nastane pomanjkanje, takrat odgovarja Mirambo srdito svojim podanikom, kateri se pritožujejo, da nimajo kaj jesti. „Kaj! Ali so se moji pristaši pomehkužili? Kedaj ste slišali, da bi moral lakote umreti oni, ki zná nositi orožje? Vi nimate kaj jesti, pravite? Ali niso tu šume? Ali ne prehajajo karavane skoro vsak dan? Ako ste ljudje, dobili boste potrebnega živeža. Odidite!“

Tako ošteva Mirambo svoje ljudi, in to tudi izdá. Nabere se koj cela četa in gré s puško na rami v šumo čakat karavane. Kedar so nosači utrujeni in stopajo raztreseni in v neredu, takrat jih napadejo prekriti neprijatelji, katerim velé Ruga-Ruga. Nekateri nosači padejo, ker jih je zadela krogla, nekateri pa v strahu pomečejo robo od sebe, da potem laglje bežé. Na ta način dobe Ruga-Ruge dovelj plena, od katerega gotov del nesó Mirambu.

Kedar pa je treba domačo zemljo braniti, ali novo osvojiti, ali se osvetiti komu, takrat pa skoči na noge celi narod. Motike in sekire se zamene s puškami, na glavo se nameče vojskin lišp, perjanice in bliščeče stvari. Mirambo je namreč vpeljal občno vojno dolžnost v svojih zemljah. Kdor se je hoče rešiti, mora storiti sijajen čin ali veliko uslugo državi. V teh dveh slučajih Mirambo dopušča hrabremu vojaku, da se oženi, oprosti ga vsake robote, in dajé mu zemlje in robov. Vojna se mu toraj nabira od

samih oduševljenih in fanatičnih neoženjencev, kateri v največjej razkačenosti drve v nevarnost in v smrt, da s svojo hrabrostjo steko pravico, oženiti se, biti bogati in živeti v slobodi. Zato se Mirambovih Ruga-Rug boji vse.

In vender je v afriških zadevah še neskušeni Stanley nepremišljen navalil na tega gorostasa. Ko je namreč dospel v Taborah, bilo je vse po koncu. Arabci, gospodarji tega za trgovino jako važnega kraja, bili so ravnokar napovedali vojsko Mirambu, ker jim je sosedstvo tega vladarja postajalo vse nevarnejše. Prigovarjali so Stanley-u, naj se ž njimi spoji in navali na neprijatelja. Naš potnik je mislil, da hoče potem laglje prodirati do jezera Tanganika, zato se je udal in jim obljubil pomoč.

Dne 29. julija zjutraj je odšla cela karavana na vojsko. Na čelu je vihrala zastava Zedinjenih držav ameriških, katera bode, tako so sodili, napravila velik strah neprijatelju. Arabska in Stanley-eva vojna je imela vsega vkup 2.255 mož, od katerih je 1.500 mož nosilo puške, skoro vsi pa so imeli kopja in dolge nože za rezanje glav. Tudi naboja so imeli oboji ljudje dovelj.

Dne 3. avg. sta se spojila oba oddelka vojne. Ponosno so stopale bojaželjne vrste ob ropotanji petdesetih velikih bobnov, in s tolikimi zastavami, kolikor je bilo vodnikov. Mollahi so vojno blagoslavljali, zvezdogledi pa so jej srečo prerokovali.

Naslednjega jutra so so vojaki pomazali s čarobnim oljem, ki so ga napravili njihovi modrijani od raznih tvarij. To olje ima čudotvorna svojstva, za katera znajo samo domači vedeži. Kedar so se vsi namazali z oljem, nagovoril jih je vrhovni načelnik, veličanstven črnec, v katerem je bilo pomešano arabske krvi.

„Poslušajte, poslušajte! Deca Unjanjembe-a, poslušajte! Pot vam je odprt, razbojniki vas čakajo, razbojniki, pravim. Oni vam ustavljajo karavane in jih plenijo; oni vam jemljo slonovo kost; oni vam odpeljavajo žene; oni vas ubijajo, kedar se upirate. Ali pogledite danes s ponosom okoli sebe. V vašem boju vam pomaga sultan zanzibarski, pomaga vam beli človek in njegova čarobna zastava, pomagajo vam Arabci! Idite in borite se! Ubijte neprijatelja! Poberite mu robove, bogastvo in živino! Idite!“

Divji krik je udaril na te besede po vseh vrstah. Ograda sela, kjer je bil tabor, odpre se in vojaki jo uderó; skačejo, streljajo in izvajajo razna kretanja, kakor da so v pravem boju, to pa zato, da jim poraste hrabrost in odvažnost. Kmalu so dospeli do Zimbise, kjer je bil Mirambo zbral svoje čete, in boj se začne.

Smešno je gledati take črne vojake, kako skačejo z jedne na drugo stran, naprej, nazaj, kakor žabe. Bitka je postala vender resna. Ko se je strel neprijateljev polegel, navalil je Stanley s svojimi ljudmi na utrdbo in preskočil ograjo. Stanovniki so začeli bežati v gore, ali za njimi so jo vlili najboljši tekci ter mnogo postrelili.

Selo je bilo jako utrjeno, zato so našli v njem samo 20 mrtvecev. Premagalec je pustil v selu dovoljno posadko, glavna vojna s Stanley-em pa je stopala dalje. Eno uro pozneje sta bili še dve drugi seli v njegovej oblasti, ali do golega izplenjeni in požgani. Premagalec je pobral slonovino, žito in odpeljal na stotine robov.

Naslednjega dne so se razdelili Arabci na več oddelkov, kateri vsi so imeli ob enem napredovati na več točkah. Stanley-a je tresla mrzlica, zato je ostal v glavnem taboru in se vlegel, zabranivši svojim ljudem, da nimajo sodelovati v teh osamljenih bojih, ali niso ga poslušali. Dve tretjini sta odšli, da se borite, zlasti da izplenite sosedna sela. Ob šestih je došla strašna vest v Zimbiso, da je uničena četa 500 mož, katero so vodili najboljši vodniki. Bil je to ogromen poraz. Pa kako se je to zgodilo!

Kedar so Arabci, katere je zapeljal vspeh pred Zimbiso, začeli obsedati neko selo, umaknil se je Mirambo iz njega brez boja, in delal se je, kakor da beži. Premagalci so začeli brez skrbi nabirati bogati plen, robove, slonovo kost, tkanino in biserje. Mej tem, ko so mislili, da Mirambo beži, počenil je s svojimi ljudmi v visoko travo ob obeh straneh pota, in ko so premagalci začeli se vračati s plenom, pa tudi pijani in siti do grla, planil je po njih in potolkel do tal. Ta nenadni naval neprijatelja, o katerem so mislili, da je razbit, napravil je tak strah ljudem, da so vsi, kateri niso bili ubiti, pometali orožje in plen ter se razkropili po šumi; še le po ovinkih so prilezli v Zimbiso.

Utisek te novice je bil strašen. Stanley vso drago noč ni mogel zaspati, tako so žene vpile in jokale za možmi. Pa tudi ranjenci so prihajali, kateri so se mogli rešiti in njihove žalostne pripovedke so povečavale samo strah in zmešnjavo.

Naslednjega dne mesto da se zbero in popravijo svoj poraz, očitali so si Arabci in domačini, kateri je kriv vsega zla. Vrhovno svetovalstvo se je več potov sešlo in posvetovalo ter naposled sklenilo, da se vrnejo. Ko je ta kukavni sklep vojna izvedela, bila je koj demoralizovana. Zastonj se je upiral Stanley, ki je še vedno ležal; zastonj je nastojal prepričati vodnike, da je tak sklep neumen, da se to pravi Mirambo vabíti za seboj; zastonj jim je prigovarjal, da ni smeti bežati koj po prvej nesreči, da so sile, s katerimi razpolagajo, še jake, in da naj sijajno se nadaljuje boj; niso ga poslušali. Ne da bi mu povedali kaj in kako, začeli so bežati, bežati kar se je dalo. Stanley je bil prisiljen, da stori kar oni. Ker ga je mrzlica tresla, ni se mogel držati po koncu, zajahal je torej osla in se napotil v Taborah. Ljudje njegovi so se vedno ozirali s strahom, kakor da jim neprijatelj že na pete stopa.

Lehko si mislimo, kako je bil ponosen Mirambo po tem vspehu. Premagal je belega človeka, zaveznika Arabcev. To je bilo pač najlepše slavlje, o katerem gotovo ni nikdar sanjala ta črna svetlost.

Poučni in zabavni drobiž.

Afriške živali v Ameriki. Nekateri podjetni Kalifornci hočejo v Ameriko prenesti večino afriških živali Nojev so že več pripeljali v Ameriko in jih izpustili. Sedaj pa hočejo privesti iz Afrike še slonov.

Solnčne pege in vreme. Nekateri vremenoslovci so opazili, da so solnčne pege v nekaki zvezi z vremenom. Kadar je na solnci mnogo peg, so rade nevihte in viharji.

Novice.

— **Iz porotnega sodišča ljubljanskega.** Pri porotnih obravnavah, ki so se pričele v ponedeljek bili so zatoženi oziroma obsojeni naslednji: Marjeta Skubic iz Litije zatožena hudodelstva detomora, obsojena je bila na sedem let težke ječe. — Janez Kuhar iz Zagorja, zatožen hudodelstva uboja, oziroma umora svoje žene bil je zatožbe oproščen. — 70letni Primož Burjak iz Horjula bil je zaradi posiljenja, nečistosti oskrumbe in krvosramnosti obsojen v 5letno težko ječo. — 18letni Gregor Vehovec zatožen zaradi hudodelstva posiljenja obsojen je bil na 15 mesecev težke ječe. — Tat iz navade ali bolje rečeno tat po poslu Janez Keklikar obsojen je bil na 8letno težke ječe. — Včeraj pričela se je obravnava proti K. Cvajarju, ki bo trajala tri dni.

— **Občinske volitve.** V Škofji Loki izvoljen je županom g. Val Sušnik, posestnik in trgovec, svetovalci pa gg. Niko Lenček, c. kr. notar, Alojzij Krenner, tovarnar, Avg. Sušnik, posestnik in trgovec, ter France Kašman, posestnik in trgovec. — V Cirknici so izvoljeni: županom g. Iv. Žitnik, posestnik in trgovec, za svetovalce pa gg. Fr. Šerko, Jos. Milavec, Alojzij Pogačnik, Iv. Petrovčič, Jarnej Trebar in Jarnej Debevec. — V občini Laže (v postojinskem okraji) je voljen županom gosp. Fr. Žetko, za svetovalce pa gg. Luka Žetko in Gregor Markovič, vsi posestniki iz Laž. — V Adlešičah v črnomaljskem okraji izvoljen je županom dosedanji župan in dež posl. g. Niko Dragoš, za občinska svetovalca pa gg. M. Adlešič in Iv. Požek. — V Mošnjah v radovljiškem okraji je izvoljen županom gosp. Andr. Jurgele iz Spod. Otoka, za svetovalce pa gg.: J. Finžgar iz Brezij, J. Cvenkelj iz Ljubnega in J. Rozman iz Prapreč.

— **Ljubljansko prostovoljno gasilno društvo** imelo je pretečeno nedeljo svoj občni zbor. Zborovanja, kojega je počastil tudi župan g. Grasselli, vdeležilo se je okoli 90 članov. Stotnik g. Doberlet otvori zborovanje pozdravi gasilce in da besedo društvenemu tajniku gosp. Drelsetu. Tajnik v svojem dolgem poročilu najbolj povdarja potrebo lastnega doma za shrambo gasilnega orodja. Blagajnik gosp. A. C. Ahčin poroča, da je bilo dohodkov 3.554 gld. 46 kr., izdatkov pa za 187 gld. 37 kr. manj. Podporniški zaklad ima 6400 gld. premoženja. Župan g. Grasselli obljubuje, da bo po možnosti delal na to, da gasilci dobe svoj lastni dom in upa, da bode društvo svojo 25letnico že v njem praznovalo. Pri novi volitvi izvoli se zopet z vsklikom stotnikom g. Doberlet; kot četni poveljniki izvolijo se gg.: A. C. Ahčin, Fran Schantel in Jos. Gerber; kot voditelji oddelkov pa gg.: Ludovik Stritzel, Ant. Kavčič in Zürenstein. Kot zaupni možje v odbor volijo se gg.: Končar, Hinterlechner in Jordan. Zapisnikarjem voli se gosp. Drelse. Svojim pobočnikom imenuje g. stotnik gg. Rütinga in mestnega inženirja Hanuša. G. mestni župan bil je pri svojem vstopu in odhodu pozdravljen z burnimi živio-klici.

— **Slovenska pravna terminologija.** Po prizadevanji društva „Pravnik,“ katero društvo si je stavilo nalog sestaviti nemško-slovenski terminologijski slovar in je v ta namen nabralo čez 40.000 pravnih besed, dobil je gosp. dr. Janko Babnik, c. kr. sodnijski pristav v Logatci, od pravosodnega ministerstva šestmesečni odpust v namen, da uredi imenovano nabrano gradivo.

— **Ustrelil** se je pretečeno soboto v jutro šentpeterski vojašnici korporal domačega pešpolka, Anton Guštin, sin premožne in čislane rodbine v Metliki. Uzrok samomoru ni prav znan, vender pravijo, da si je nesrečnež ustrelil zaradi preostrega ravnanja ž njim.

— **Malopriden sin.** V Srednjem Bitnji pri Kranji napadel je v nedeljo dne 22. maja t. l. zvečer kajžarski sin Jakob Šilar svojega očeta s sekiro in ga močno ranil na desni roki. Zločinca, ki je pobegnil, oblastvo pridno zasleduje.

— **Hud vihar.** Iz Zagreba se poroča, da je bil ondi dne 31. maja t l. tak hud vihar, da je preobrnil poštni vlak ki je vozil iz Zagreba v Brod in je posamezne vozove popolnoma razdjal. Od potnikov je 22 ranjenih in mej temi več smrtno.

— **Pri zadnjih občinskih volitvah v Ljutomeru** so po hudem naporu in strastnem agitovanji zmagali zopet nemškutarji. Prisvojili so si prvi in drugi razred, mej tem ko so Slovenci zmagali samo v tretjem razredu. Ker je bilo razmerje glasov le prav majhno, je upati, da se Slovenci pri prihodnji volitvi otresejo za vselej nemškega jarma.

— **Nov zvonik.** Pri stolni cerkvi v Mariboru zgradili bodo nov zvonik. Stroški proračunjeni so na 30.000 gld. Nabranega je že 5613 gld. 76 kr.

— **V mestno hranilnico Ljubljansko** vložilo je meseca maja 520 strank 204 999 gld. 76 kr., vzdignilo pa 358 strank 123.426 gld. 36 kr.

— **Vožni red na gorenjski železnici** se je z dnem 1. junija nekoliko premenil. Jutranji vlak prihaja v Ljubljano že ob 5 uri 55 minut in ne več ob 7 uri 10 minut kakor dosedaj. Na novo dohaja vlak v Ljubljano ob 11 uri 34 minut dopoludne in odhaja iz Ljubljane ob 12 uri 5 min. po noči. Sicer dohajata še vlaka ob 4 uri 55 minut popoludne in ob 9 uri 27 min. zvečer, odhajajo pa ob 6 uri 38 min. zjutraj, ob 11 uri 55 minut dopoludne in ob 4 uri 21 minut popoludne.

— **Pasji kontumac.** V občinah St. Vid, Medvode, Škofja Loka in Stara Loka vvel se je pasji kontumac. Vsak pes, ki se bode klatil brez torbe okoli, se bode pobil. Lastniki psov se bodo pa kaznovali.

— **Prebivalstvo slovenskih kronovin in glavnih mest.** Po najnovejših podatkih šteje Štajarsko 1,202 708 prebivalcev, Gradec 112.069; Koroško 361.008 prebivalcev, Celovec 19.756; Kranjsko 498.958 prebivalcev, Ljubljana 30.505; Primorsko a) Trst z okolico 157.466, Trst (mesto samo) 120.333; b) Goriško in Gradišča 229.308 prebivalcev, Gorica 21.825; c) Istra 317.610 prebivalcev, Pazin 14.968; vse Primorsko torej 695.384 prebivalcev.

— **Visoka starost.** V Meksiki živi neki J. Campreche, ki je star že 154 let. Starec je tako dobro ohranjen, da bi se mu ne sodila starost nad 90 let.

Odgovorni urednik: **Gustav Pirc.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**